

Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ 26.133.127

про присудження ступеня доктора філософії

Здобувача ступеня доктора філософії Васильєва Адама Дмитровича, 1998 року народження, громадянина України, освіта вища: закінчив у 2020 році Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова за спеціальністю «Психологія», виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Психологія».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.127 Київського столичного університету імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ, від 29 травня 2026 року № 410, у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

ЛОЗОВА Ольга Миколаївна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Рецензенти:

КАЛІЩУК Світлана Миколаївна, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

ЛИТВИНЕНКО Олена Олександрівна, доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Офіційні опоненти:

КУЗІКОВА Світлана Борисівна, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Навчально-наукового інституту педагогіки і

психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;

ВОЛОДАРСЬКА Наталія Дмитрівна, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії психології особистості імені П. Р. Чамати Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України.

На засіданні 21 липня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки Васильєву Адаму Дмитровичу на підставі прилюдного захисту дисертації «Особливості онлайн-супроводу молоді в стані особистісної-кризи» за спеціальністю 053 Психологія.

Дисертацію виконано у Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ.

Науковий керівник: Когут Олександра Олександрівна, доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація Васильєва Адама Дмитровича на тему «Особливості онлайн-супроводу молоді в стані особистісної-кризи», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія, є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає п.6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 №44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки

України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023. Дисертація Васильєва Адама Дмитровича та наукові публікації, в яких висвітлено наукові результати дисертації, виконано на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності. Васильєв Адам Дмитрович на високому рівні оволодів методологією наукової та педагогічної діяльності, набув теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувач вільно володіє матеріалом.

Здобувач має 10 наукових публікацій, із них 8 – одноосібні та 2 у співавторстві: 4 статті у виданнях, включених на дату опублікування до Переліку наукових фахових видань України (з них 3 одноосібні та 1 у співавторстві); 6 публікацій (з них 5 одноосібних та 1 у співавторстві), у яких додатково висвітлено наукові результати дисертації.

Наукові статті, опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Васильєв А. Д. Психологічна присутність в онлайн-супроводі молоді: концептуальний огляд і інтегративна модель подолання особистісної кризи. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Психологія*. 2025. Вип. 2. С. 20–25. URL: <https://doi.org/10.32782/psyspu/2025.2.3>.

2. Васильєв А. Д. Досвід особистісної кризи та використання онлайн-психологічної підтримки серед української молоді в часи війни: результати емпіричного дослідження. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2025. Вип. 5. С. 142–148. URL: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2025.5.21>.

3. Васильєв А. Д. Порівняння ефективності онлайн та офлайн групового супроводу молоді в стані особистісної кризи. *Психологічний часопис*. 2026. Вип. 11. С. 7–23. URL: <https://doi.org/10.31108/1.2026.12.1>

4. Васильєв А. Д., Яценко Н. В. Короткострокові та довгострокові ефекти онлайн- та офлайн-супроводу молоді. *Наукові перспективи*. 2026. Вип. 2 (68). С. 1607–1617. URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2026-2\(68\)-1607-1617](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2026-2(68)-1607-1617).

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

КАЛІЩУК Світлана Миколаївна, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження:

1. Виконана у дослідженні «Концептуальна модель особистісної кризи молоді та спрямованість впливу програми онлайн-супроводу» (с. 98) є вагомим напрацюванням дослідника. Разом з тим, вважаємо, що аналіз об'єкту і предмету дослідження потребував, відповідно до принципу від загального до часткового, моделювання саме психологічного супроводу, з окресленням його варіативних форм, їх подібності та відмінності, переваг і обмежень. Це додало б здійсненому теоретичному аналізу предметності та вагомості, тим більш, що дизайн дослідження було побудовано на порівнянні двох форм супроводу: онлайн та офлайн.

2. Гіпотеза дослідження (с. 25) додає у переліку ключових слів дослідження конструкт «офлайн-супровід», але носить декларативний характер, не розкриваючи чинників та механізмів розрахункової переваги онлайн-супроводу. Доцільно було б обґрунтувати стійке зниження переживання особистісної кризи як результат онлайн-супроводу на відміну від офлайн-супроводу.

3. Порівняння онлайн- та офлайн-супроводу потребує додаткового обґрунтування, зокрема щодо переваг «безперервності» психологічної допомоги у роботі з особистісними кризами.

4. Психологічна робота з особистісними кризами передбачає встановлення й утримання контакту, зустрічі та стосунків із клієнтом, які в онлайн-супроводі опосередковуються технічними умовами, на які психолог не може впливати. У дисертації недостатньо розкрито, наскільки онлайн-супровід забезпечує можливість встановлення сутнісного контакту, спостереження невербальних, тілесних, дихальних реакцій та реалізації професійних навичок психолога.

5. Було б доцільно позбутися термінологічних неточностей, які містить рукопис, «формувальний експеримент» (с. 164), «підтримка» (с. 26), «тренінговий цикл» (с. 163), «втручання» (с. 23), «психологічна програма» (с.161). Також недостатньо розкрито методологію програми: її конкретні завдання, зміст і механізми досягнення заявлених позитивних змін, зокрема з огляду на відмінність між навчанням і психологічним опрацюванням кризових станів.

ЛИТВИНЕНКО Олена Олександрівна, доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження:

1. Попри ґрунтовний аналіз наукових джерел та достатньо повне висвітлення сучасних підходів до вивчення особистісної кризи й психологічного онлайн-супроводу, теоретична основа дослідження могла б бути концептуалізована більш чітко. Більш детальне обґрунтування методологічних засад запропонованої моделі онлайн-супроводу дозволило б посилити теоретичну цілісність дослідження та чіткіше окреслити його концептуальну основу.

2. Перевагою роботи є використання експериментального дизайну з порівнянням онлайн- й офлайн-супроводу. Водночас у дисертації недостатньо враховано можливий вплив неспецифічних чинників, зокрема терапевтичного

альянсу, мотивації учасників, групової згуртованості та особистості ведучого, що зробило б інтерпретацію отриманих результатів ще більш переконливою.

4. Практичний інтерес становить розроблена автором програма онлайн-супроводу. Водночас її зміст значною мірою ґрунтується на інтервенціях когнітивно-поведінкової терапії, що потребує чіткого розмежування понять «онлайн-супровід» і «когнітивно-поведінкова терапія». А також визначення професійних компетентностей і меж застосування програми практичними психологами без спеціальної психотерапевтичної підготовки.

5. Дисертація містить окремі стилістичні недоліки, повтори термінологічних конструкцій, надмірно розгорнуті речення, поодинокі лексичні та граматичні неточності, а також відчувається вплив англomовної наукової традиції на побудову синтаксичних конструкцій, що дещо ускладнює сприйняття тексту українською мовою. Усунення зазначених редакційних недоліків сприяло б покращенню загальної якості викладу матеріалу, однак вони не впливають на наукову цінність і загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

КУЗІКОВА Світлана Борисівна, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Навчально-наукового інституту педагогіки і психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, зауваження:

1. В роботі варто було б чіткіше розмежувати поняття психологічного онлайн-супроводу, онлайн-консультування, групової психотерапії та тренінгової програми. У тексті ці поняття використовуються взаємопов'язано, що загалом відповідає логіці дослідження, однак додаткове пояснення їхніх меж, спільних і відмінних ознак посилило б теоретичну визначеність роботи та зробило б практичні рекомендації більш точними для фахівців, які можуть застосовувати програму у різних форматах психологічної допомоги.

2. Потребує більш розгорнутого пояснення механізм, завдяки якому онлайн-група в довготривалій перспективі демонструє більш стійкі результати порівняно з офлайн-форматом. У дисертації переконливо показано факт позитивної динаміки, однак цікаво було б глибше проаналізувати можливі медіатори цього ефекту.

3. У формувальній частині бажано чіткіше розкрити питання еквівалентності експериментальних груп на старті, процедури розподілу учасників, причин вибування частини респондентів і можливого впливу цих чинників на результати. Проте окремий методологічний підрозділ із поясненням контролю потенційних змішувальних змінних зробив би дизайн ще більш переконливим.

4. Практичні рекомендації мають високу прикладну цінність, однак їх можна було б доповнити більш деталізованим алгоритмом маршрутизації клієнта у випадках суттєвого погіршення стану, високого дистресу або потреби в міждисциплінарній допомозі.

5. Перспективним напрямом подальшої роботи могло б стати порівняння ефективності програми для різних підгруп молоді. Диференціація дозволила б точніше визначити, для яких груп онлайн-супровід є оптимальним, а для яких доцільнішим може бути змішаний або офлайн-формат.

ВОЛОДАРСЬКА Наталія Дмитрівна, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії психології особистості імені П. Р. Чамати Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України, зауваження:

1. В теоретичній частині дисертації бажано приділити більше уваги аналізу українських дослідників, які займаються проблемами особистісних криз молоді в умовах війни.

2. Бажано виокремити вплив культуральних особливостей соціального середовища, яке надає прихисток молоді, зокрема, за кордоном і як це впливає на процес онлайн-консультацій.

3. Доцільно було б більш чітко розмежувати у теоретичному викладі нормативні вікові труднощі самовизначення молоді, кризи ранньої дорослості та власне особистісну кризу, посилену умовами війни.

4. Перспективним було б ширше представити якісну складову досвіду учасників після проходження програми онлайн-супроводу. Кількісні показники переконливо демонструють позитивну динаміку, однак короткі наративні самоописи або приклади суб'єктивно значущих змін могли б глибше розкрити, як молоді люди переживали відновлення внутрішньої опори, зниження напруги та повернення відчуття життєвої перспективи.

ЛОЗОВА Ольга Миколаївна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження:

1. У дисертації недостатньо висвітлено правила організації онлайн-супроводу щодо запобігання цифровій безвідповідальності учасників та забезпечення їх безпечної ідентифікації під час групових сесій.

2. Доцільно було б розкрити вплив цифрового стресу, зокрема пов'язаного зі споживанням воєнного контенту, на психологічний стан молоді та не показано, яким чином цей чинник враховувався у психоедукаційному блоці програми онлайн-супроводу.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.127 присуджує ВАСИЛЬЄВУ Адаму Дмитровичу ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.127

Ольга ЛОЗОВА